

Yo'l ommaning haqiqati, birovning shaxsiy mulki emas, kimda-kim yo'l ustida o'tirsa haqiqatni ado etishi zarur

Oллоҳ taolo aytadi: «(Ey Muhammad sollallohu alayhi va sallam), **mo'minlarga aytadigan, ko'zlarini** (nomahram ayollarga tikilgan) **tussinlar va avratlarning** (haromdan) **saqlasinlar!** »(Nur: 30).

Abu Said al-Xudriy roziyallohu anhudan rivoyat kilinadi: Payg'ambar solallohu alayhi va sallam: «Kuchalarda o'tirganlar» dedilar. Shaxobalar: «Yo Rasululloh, bazan gaplashib o'tirishga mazbur bulib qolamiz» deyishdi. Rasululloh solallohu alayi va sallam: «Agar siz o'tirishga majbur qilsangiz, bu sizning qo'lingizdan keladi, hayotning asl holati uchun kuyinlar» dedilar. «Yulning haqiqati nima, yoki Rasululloh?» deyishdi. «(O'tgan-ketganga) ko'zni tikmaslik, ozor bermaslik, salom berganga alik bo'lish va ma'ruf-yaxshi ishlarga buyurib, munkar-yomon ishlardan qaytarish», dedilar (Mutafaqun alayh).

Abu Talha Zayd ibn Sahl roziyallohu anhudan rivoyat kilinadi: uyimizdagi olda gaplashib o'tirgan edik, Rasululloh solallohu alayhi va salom kelib qolishadi va: «Nega yulda o'tiribsizlar?!», dedilar. Biz: «Shunchaki o'ldiribmiz, gaplashib», dedik. «Y'tirmaslikning iloji bo'msa, uning haqini ado qilib kuyinglar: ko'zni tegizish, salomga alik bo'lish va yaxshi so'zlarni so'rash», dedilar (Musulmonlar uyasi).

Umar roziyallohu anhudan rivoyat kilinadi: Rasululloh solallohu alayhi va salom aytiladi: «Yullarda o'tirgandan saqlaninglar! Agar o'tirmaslikning iloji bo'lsa, hayotning haqini kutib olinglar! ». «Haqiqiy nima?» deb so'raldi. «Kuzni (haromdan) mos, salomga alik bo'lish va adashganni yullab kuyish», dedilar (Taxoviy «Mushkilul-osor» da, Bazzor «Musnad» da keltirgan, As-silsilatus-sahifa: 2501).

Ислом Нури

Baro roziyallohu anhudan rivoyat kilinadi: Rasululloh solallohu alayhi va salam anorlar olib tashlangan joydan utiladilar va: «kirmaslikning iloji bumsa, (adashganni) yulab kuyinglar, salomga aliklaring va o'zinni saqlayman») : 1561).

Yo'ldan ozor beradigan narsani olib tashlash sadaqa, buon va yoshlarning haqiqatlaridan bir haqiqat

Abu Zar roziyallohu anhudan rivoyat kilinadi: Rasululloh solallohu alayhi va salom aytiladi: «Ummatimning yaxshi amaliyotlari ham, yomonlari ham menga ko'rsatiladi. Yo'ldan ozor beradigan narsani olib tashashni yaxshi amallarni bajarishda ko'rdim, masjid ichida paydo bo'ldi, ko'mib qo'yilgan bolg'am (tupurgi) ni yomon amallarini bajarishda ko'rdim »(Musulmonlar uyasi).

Abu Hurayra roziyallohu anhudan rivoyat kilinadi: Rasululloh solallohu alayhi va salom aytiladi: «Yuldan ozor beruvchi narsani chetlatasiz, (shu ham) sadaqa» (Mutafaqun alayh).

Oisha roziyallohu anhadan rivoyat kilinadi: Rasululloh solallohu alayhi va salom aytiladi: «konstitutsiya bir inson uch yuz oltmish bug'im bilan yoratilgan. Kim Allohga takbir aytsa, hamd aytsa, tahlil aytsa, tasbeh aytsa, istig'for aytsa, odamlarning yulidan bitta toshni chetlatsa yo'q bitta tikan yoki suyakni olib tashlasa yoki amri ma'ruf qilsa yoki nahiy munkar qilsa va bu amallarning oxirigacha kutib qolaman. u uzini duzaxdan uzoqlatgan vaziyatda yuradi »(Musiqqa uyi).

Abu Barza al-Aslamiy roziyallohu anhudan rivoyat kilinadi: Men: «Yo Rasululloh, meni biron ishga buyuring, shuni qilib yuray», dedim. «Yuldan ozorni chetlating, shu uchun sizga sadaqa buladi», dedilar (Buxoriy «Al-adabul-muffrad» da, Ibn Nasr «Salot» da, Ahmad va boshkalar rivoyat

kilgan, As-silsilatus-sahifa: 1558).

Abu Barza al-Aslamiy roziyallohu anhudan rivoyat kilinadi: Men: «Yo Rasululloh, meni o'zim uchun faydali bo'gan biron ishga yullang», dedim. «Musulmonlarning yulidan ozorni chetlating», dedilar (Abu Bakr ibn Abi Shayba «Al-adab» da rivoyat qilingan, As-silsilatus-sahifa: 2373).

Абу Зар розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади: Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам айтдилар: «Биродаринг юзига табассум билан боқишинг садақа, амри маъруф ва наҳий мункар қилишинг садақа, адашиб қолган кишини йўлга солиб қўйишинг сен учун садақа, кўзи яхши кўрмайдиган одамга кўз бўлишинг сен uchun sadaqa, yuldan ahlat, tikan va suyakni olib tashlashing sen uchun sadaqa, chelagingdan birodaring chelagiga suv kuyib berish sen uchun sadaqa »(Buxoriy« Al-adabul-muffrad »da, Termiziy va Ibn Hibbon rivoyat qilgan, As-siltilatus-saxi:).

Abu Hurayra roziyallohu anhudan rivoyat kilinadi: Rasululloh solallohu alayhi va salom aytiladi: «Yo'l ustidagi musulmonlarga ozor berigan bir daraxt (buda) ni tashlab qo'ygan sababli jannatda navbatdagi yurgan bir kishining ko'rdim» (Musulmonlar uyi).

Bir rivoyatda: «Bir kishi yosh ustida yotgan bir daraxt shohi yonidan o'tib ketdi va:« Oллоhga qasamki, shuni musulmonlardan chetlatib qo'yaman, ularga ozori tegmasin », dedi, shu ish sababli jannatga kiritildi».

Bir rivoyatda: «Bir kishi yulda borayotib, yul ustida yotgan bir tikanli otaga ko'zi tushdi va uni yuldan chetlatib qo'ydi. Oллоh undan mamnun bo'lib, gunohini magfirat qildi »(Musulmon rivoyat).

Ислом Нури

Abud-Dardo roziyallohu anhudan rivoyat kilinadi: Rasululloh solallohu alayhi va salom aytilar: «Kim musulmonlarning yulidan ulaga ozor etkazadigan narsani olib tashlasa, bu ish sababli Ollox unga bitta xasana-ajr yezadi, kimga uyg'onib turaman» (Taboroniy «Al-avsat» da rivoyat qilingan, As-silsilatus-sahiha: 2306).

Abu Hurayra roziyallohu anhudan rivoyat kilinadi: Rasululloh solallohu alayhi va salom aytiladi: «Xecham yaxshi ko'rilgan odam bir odamni yuldan bir tikanli shoxni olib tashladi, – yoki daraxtdagi shoxni kesib, chetga olib chiqib keting, sizni kutib oldim. mamnun bulib, uni jannatga kiritdi» (Sahih sunan Abi Dovud: 4367).

Yo'ldan ozor beradigan narsani olib tashlash bundayningning buzoqlaridan biridirАбу Хурайра розияллоху анхудан ривоят қилинади: Расулulloх соллаллоху алайҳи ва саллам айтдилар: «Иймон етмишдан ортиқ бўлакдир, афзали» Ла илаҳа иллаллох» дейиш, энг қуйи бўлаги йўлдан озорни четлатиш, ҳаё ҳам иймоннинг бир бўлагидир» (Муттафакун алайх).

Odamlarning yullariga yo soya-salqin joylarga bug'anadigan (xojat ushatadigan) yuki yullari ustidagi ularlarga har qanday yul bilan ozor etkazadigan kishilar haqiqatda

Abu Hurayra roziyallohu anhudan rivoyat kilinadi: Rasululloh solallohu alayhi va sallam: «La'natga sabab buluvchi ikki ishdan tiklanish byulinglari», dedilar. Shaxobalar: «La'natga sabab nima bo'ladi? Ikki ish nima?», Deb so'radi. «Odamlarning yo'llariga yoki salqinlaydigan joylarga xoji xojat kilish», dedilar (Muslim rivoyat).

Muoz ibn Jabal roziyallohu anhudan rivoyat kilinadi: Rasululloh solallohu alayhi va salom aytiladi: «Uchta lanatga sabab byuvchi ishdan: suv olayotgan joylarga, yul ustilariga va soya-salqin joylarga xoji hojat kilishdan saqlanayotganlar) (21).

Ислом Нури

Abu Zar roziyallohu anhudan rivoyat kilinadi: Rasululloh solallohu alayhi va salom aytiladi: «Kim musulmonlarga ularning yullarida ozor bersa, unga ulanish lanati vojib buladi» (Taboroniy va boshkalar rivoyatida, As -4 saqlanmoqda).

Abu Hurayra roziyallohu anhudan rivoyat kilinadi: Rasululloh solallohu alayhi va salom aytiladi: «Kim musulmonlarning yullaridan biron obod yul ustiga xozi xojatini chikarsa, unga Allohning, maloikalaring va barcha odamlarni ushlab turing» (6-asr) Zahabiy unga mos keladigan kelgan, Alboniy «Irvo'z» da (1: 101) uni quvvatlovchi ikkita shohid borligini aytgan).

Jobir ibn Abdulloh roziyallohu anhudan rivoyat kilinadi: Rasululloh sollallohu alayhi va salom aytiladi: «Yullar joylariga xanmanliklar va ular ustiga xozi xojat qilmishlar!» (Abu Bakr ibn Abi Shayba «Al-adab» da rivoyat qilingan, As-silsilatus-sahiha: 2433).

Muoz ibn Anas al-Juhaniy roziyallohu anhudan rivoyat kilinadi: «Rasululloh solallohu alayhi va salom bilan falon-falon g'azotda bo'ldim. (Safar asnosida) odamlarni yo'q qilish joylarini toraytirib, yo'lni to'yib kuyishganda Payg'ambar sollallohu alayhi va salom jarchi yuobiyb, odamlarni ichida: «Kim joyni tortaytirsas yoki yo'qni to'sib qo'ysa, uning yigi yigit emas» deb jar soldirdilar 26 (S).

Yo'l ustida namoz o'qishdan qaytarilgan

Jobir ibn Abdulloh roziyallohu anhudan rivoyat kilinadi: Rasululloh solallohu alayhi va salom aytilar: «Katta yuli ustida namoz o'qiganlar va ular ustiga kunmanglar!» (Xaysamiy «Majmauz-zavoid» da aytadi: «Abu Ya'lo saagih sanad bilan rivoyat qilingan, Abu Dovud va boshqalar

qismatib rivoyat qilganlar).

Jobir ibn Abdulloh roziyallohu anhudan rivoyat kilinadi: Rasululloh solallohu alayhi va salom aytiladi: «Yul ustilarida odam uchun tuzatilgan va ularda namoz o'qishdan saqlanayotganlar, chunki ulalar ilonlari va vahshiy shaxslarning yashash joylari. Ular ustida xazoyi xojat kilishdan saqlaningslar, chunki bu la'natga sabab bo'ladi «(Munziriy» At-targ'ib vattarhib «da ayrgan:» Ibn Moja rivoyat qilingan, roviylari ishonchli).

Sayyor ibn Ma'rurdan rivoyat kilinadi: Umar ibn Xattob roziyallohu anhu xutba kilib turib aytdilar: «Rasululloh solallohu alayhi va salom shubu masjidni bino qildirdilar, biz muxojir va anorlar u zotni yonlarida buldik. Tiqilinch qat'iylik bulib ketsa, sizlardan birinigiz birodarining orqasiga sayda qilsin! ». Yo'lda namoz o'qiyotgan odamlarni ko'rish: «Masjidada o'qinglar», dedilar (Ahmad «Musnad» da (217) rivoyat qilingan, Ahmad Shokir isnodini saqlagan sanagan).

Yo'l o'rtasida yurish ayollarga loyiq emas

Abu Hurayra roziyallohu anhudan rivoyat kilinadi: Rasululloh solallohu alayhi va salom aytiladi: «Yulning artasi oyollar uchun emas» (Ibn Xibbon, Ibn Adiy va boshkalar rivoyat, As-siltilatsus-sahima: 856).

Abu Usayd al-Ansoriy roziyallohu anhudan rivoyat kilinadi: Rasululloh solallohu alayhi va salam masjididan chiqib kelayatgan edilar, yulda erkakak-ayol aralashib ketishadi. Shunda u zot ayollarga: «O'roqaga o'tinglar! Yulning o'rtasida yurish sizlarga munosib emas, chetning chetlarini kerakli tutinglar! », Dedilar. Shundan sung ayol odam devorga yoqin yurgan boldi, xulosa devori yuqib yurganidan bazan kiyimi devorga ilashib qolardi (Sahih sunan Abi Dovud: 4392).

Ислом Нури

Yullarda salomlashuv odobi

Абу Саид ал-Худрий розияллоху анҳудан ривоят қилинади: Расулуллоҳ соллаллоху алайҳи ва саллам айтдилар: «Агар бир қавм олдидан бир неча киши ўтса, улардан бири ўтирганларга салом берса ва ўтирганлардан бири унга алик олса, уларга ҳам, буларга ҳам шу кифоя қилади» (Abu Nuaym «Hilya» da keltirgan, As-silsilatus-sahifa: 1412).

Zayd ibn Aslam roziyallohu anhudan rivoyat kilinadi: Rasululloh solallohu alayhi va sallam dedilar: «Otlík piyodaga salom berdi, kavmdan bir odam salom bersa, qo'llanganlarga ham shu kifoya kiladi» (Molik rivoyat, As-silsilatus -48).

Abu Hurayra roziyallohu anhudan rivoyat kilinadi: Rasululloh solallohu alayhi va salom aytiladi: «Otlík piyoda, o'tkinchi o'tirganga, ozchilik ko'pchilikka salom beradi» (Mutafaqun alayh).

Hovliqmasdan, o'rtacha tezlikda yurish

Abu Hurayra roziyallohu anhudan rivoyat kilinadi: Rasululloh solallohu alayhi va salam: «Ikkomni eshitsangiz, namozga qarab yuringlar. Vazminlik bilan, xotirjam yurib kelinglar, shoshilmanglar. Etgan joyingizdan o'qiyveringlar, ulgurmagaingizni keyin to'ldirib kuyinglar », dedilar (Mutafaqun alayh).

Yo'lning kengligi qanchaga kerakligi

Abu Hurayra roziyallohu anhudan rivoyat kilinadi: Rasululloh solallohu alayhi va salom aytiladi: «Agar siz yig'ilib qolsangiz, ular juda yaxshi ishlaydi» (Musulmonlar uyasi).

Ислом Нури

Abu Hurayra roziyallohu anhudan rivoyat kilinadi: Rasululloh solallohu alayhi va salom aytilar: «Yulni eti gaz kilinglar!» (Sahih sunan Ibn Moja: 1893).

Ibn Abbos roziyallohu anhumanidan rivoyat kilinadi: Rasululloh solallohu alayhi va salom aytiladi: «Yul xususida kelishmay qolasizlar, uni eti gaz qilinglar!» (Sahih sunan Ibn Moja: 1894).

Ibn Abbos roziyallohu anhumodan rivoyat kilinadi: Rasululloh solallohu alayhi va salom aytiladi: «Kim yul chetiga bino kursa, yulga etti gaz tashlasin. Kim bino qursa, kuchnisining devoriga suyab kursin. Apozaro ixtilof qilmishlar, (savdoda) bir-biringizni aldamanglar, (eshiklaringizni) bozorga olib kelinglar » (Ibn Jarir at-Tabariy« Musnad Ibn Abbos »da rivoyat qilingan, Mahmud Muhammad Muhammad Shokir tahrijda) (2: 77)

Olloh taolo Payg'ambarimizga, u zotning ahli va ashobiga salavotu salomlari yullasin.

Duolarimizning snggida – butun olamlari Parvardigori Allohga hamdu sanolar ayamiz.

* * *

Yo'l buylaridagi choyxona va istiroxatxonalarda o'tiruvchilar ham shu hukmdadir.

Yani, ko'zi zayf odamga yordam berish kerakmi yoki yo'qmi?

Odamlarning yulidan ozorni chetlatgan odamga shu kabi ulug' ajru-

savoblar va targ'ibotchilar borligiga qaramasdan, bizning biznesimiz zamonaviy ahvolini yuldan chetlatish uyoqda tursin, o'z uylarini yong'in bilan birga olib boring, o'zingizni ushlab turing!

«Xecham yahshilik qilmagani» degan suzlardan murod – tavhiddan tashkari biron yaxshi amal qilmagan degandir. Chunki, shirk ustida katta bo'lgan kimsaga juda yaxshi, har qancha katta bulmasin, foyda bermaydi. Allox taolo aytadi: **«Darhaqiqat sizga ham, sizdan avvalgi (payg'ambarlarga ham shunday) vahiy qilingandir:« Qasamki: agar mushrik bulsang, albatta qilingan amalingiz bevafo ketur va albatta ziyon ko'ruvchilardan bulib kolursan! »** (Zumar: 65), **«Agar katta mushrik buzilgan bo'lsa, amalga oshiriladigan amaliyotlar oldida juda ko'p o'tdi»** (An'om: 88).

Yuldan ozoru aziyatni chetlatish dinida ibodat, sadaqa va buonning bir bulog'ini ko'rib chiqing, shunga qaramasligingiz kerak, shaharlarning ko'chalarida axlatga to'lib yotganingiz ummatdan ajablanaman !!

Hadisdan qilingan amallar, masalan, nomiga ishi kirishi, bunday bir-biridan farqli o'laroq va bazisi bazisidan oshib ketishi va yuqori bo'liishi, eng yuqori darajadagi tavhidga guvohlantirilishi, eng katta uyi yuldan ozorni chetlatish bilan bog'liqligi.

Hadisda aytilgan lanatni vojib kilovchi ozordan murod – odamlarga ularning yullarida ozor buladi har qanday ozoru aziyatlardir.

Yani, safar asnosida dam olish uchun yo'l o'rtasiga tushganlar, yuklarni ham tushirib olmoqlar. Ayniksa serqatnov, gavjum bulgan asosiy yullarga. Bu odamlarga ozor keltirgan ishlarni jumlasidan va ommaning haqiga tajovuz ko'rib chiqildi. Ushbu taqiq va qaytarib berish biznig

Ислом Нури

davrizimizdagi mehnat va yuk avtomobillari egaligiga ham taalluqli, katta kooperativ avtoullovchilarning yig'ilishi va o'zlari ma'qul ko'rilgan muammolarga qarshi kurashish, bu ishlarni qatnovga xalaqit berishni va yashashni ta'minlash kabi. Yana o'zlarini yaxshi ish qiluvchi odamlarni katorida sanashadi!

Bu - bundayon keltirgan kishilar ichidagi fahsh uyilishni istaydigan kimsalar tasvirlayotgandagi kabi - ularni o'zga ilm-fan va huquqlarni kamsituvchi qabul qilishdagi ishlardan. Aksincha, ularga ozor etmasligi va ular ham boshkalarga ozor etkazmasliklari uchundir. Ayollar - hozirgi paytda tiqilinch yigitlarda - yulning o'rtasida yurgan bulsalar, tiqilinchda erkaklar ichidagi qismlar, ularaga urilib, to'knashib yurishlariga tug'ri keladi. Bu bilan o'zlarga axloqsiz, zayif buonli qishloqlar tomonidan ozor etishi, boshkalarga (yaxshilarga) esa ulaga tegib ketish yoki kuzlari tushish bilan dillarga ozor etishi sabab sabab bowladilar. Shuning uchun yulning o'rtasida yurishdan, aniqrog'i chet el chetlarini kerakli tutishlari, ozordan salomat bo'lishlari.

Yani, o'tkinchilardan biri salom bersa va o'tirganlardan biri alik bo'lsa, har ikkala jamoadan farzlik paydo bo'lishi kerak, qo'llanganlar salomlashishni istasalar, bu mendub - mustaqil fikrlar.

Ozchilikni ko'tarish salom berishi har qanday ikki guruh yukorida aytilgan vasfda teng ravishda bulgan vaziyatda buladi. Bo'lmasa, yukoridagi kurashlarda biyoniy kelganidek, otliq piyoda - agar otchiklar piyodalardan ko'p katta bo'lsa ham - salom beradimi, o'ttinchi o'tirganga - garchi o'tganlar sonini ko'tarib ham - salom beradilar, vallohu yaxshi.

Eng ulug' va Allohga eng suyumli amal byulmish namozga qarab harakatlanayotganda tapir-tupur qilingan yugurmaslikka, garchi jamoat

Ислом Нури

namozi yo'q uning bir necha rakamati o'ynab ketib qolsa ham, oshiqmasidan, xotirjam yurib kelishib buyerib: «men o'zimni saqlayman, saqlayman», dedilar. Bu buyruq otliqqa ham, piyoda ham birdek tegishlidir. Banda eng shoshilishi kerak bo'lgan namozgakni tinglab xotirjam yurib kelishganiga qaramay, bu erda namozdan ham muhimrog'ini olib boradigan talabchan va ishchilarga murojaat qilish kerak, albatta, ishonch hosil qilishdan oldin, vazirlik va xotirjamlikni yaratishga yordam berish kerak. Xususan, avtoulodda borayotgan paxtada uchbu yullanmaga qat'iy amal qilish, tezlikni belgilab qo'yilgan mikdordan oshirish, voqea va fojelalarga, odamlarning halokati va majruh bulib qolishiga sabab bo'lgan byulmalik kerak.

Shu erda aytib yotish kerak, engil va boshlang'ich avtomashinalar, poezdlar va boshqa mamlakat fuqarolari o'zlarini jalb qilishda juda muhim rol o'ynaydilar va piyodalar bilan ishlashni davom ettirmoqdalar. beruvchi yil koidalariga jiddiy riyo kilmasdan turib manzilga havf-xatarsiz va tinch-omon etib bo'lish g'oyat qiyin bo'lib qoldi. Shariyatizda mashhur qoidada borki: «Vojib nima bilan amalda ohsa, boshqa narsasini qilsa ham vojib». Shundan kelib chiqib aytamiz, otligu piyoda, barcha odamlarni har qanday harakatini qoydilarga qat'iy riyo qiliwlari haqinda hisoblangan. Shu bilan davom etadigan bir tomondan, boshqariladigan sozlamalardan (boshkaruv va tartibga solish uchun) qayerda bo'lish, Islom shariyati, mezon va o'lchovlarga qarshi kelmaydilar. Ikkinchi tomondan, ularga riyoya kilish bilan barchaga birdek umuman bulgan omma manfaat vujudga kelgan va ochiq-oydin kurinib turgan zararni daф qilingan buladi. Shunday ekan, aniq ham, aql ham shu kabi davom etishi kerak, deb hisoblanmoqda, ulaga amal qilgan odam gunohkor bo'lishiga dalolat qildi, vallohu aъlam.

Chunki, ayrim odamlarga borki, nafi buzuqlik kilib, uylarini ko'chaga chikarib kuradi va odamlarga yulni toraytirib, yulingni haqiga ham,

o'ttizuvchilarga haq-huquqlariga ham zulm kilishadi.

Ushbu o'tkazishda qaytarilgan savdoda bir-birini oldirish (tanojush) dan murod shoki, bir kishi juda katta maqsadga erishgan vaziyatda, boshka birovni uni oldiga etkazish uchun - xayotiy vaziyatlarda mol egasi bilan kelishilgan vaziyatda - molning narini ochib so'raydi va beradi. , mol egasi bermagan byladi-da ovoz u ketadi, boshqa kuzatib turgan boshka birov uni va boshqa joyda biroz oshirib oldinga o'tib ketadi. Aldovning zamonaviyavqiy ko'rishlaridan yana birining o'zi, ikki tomon egalarining mollarini narxini oshib yozib, ostiga undan ko'rishga arziydigan narsaga e'tibor berishadi, odamlarni qiziqtirishi uchun boshqa do'stlar bilan bo'lishdi!

Eshiklarni bozorga olib borish uchun qilingan mablag'ni almashtirishdan maqsad, bozordagi shovqin-suron va boshqa narxlar bilan olib boriladigan ozarlanmaslik, shunigdek bozorlarga ham ozor etkazmaslik uchundir.